

Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
педагогіки і психології
проф. Т. О. Олефіренко

_____

«2» вересня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

„ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА”

підготовки *бакалаврів*
напряму *01 „Освіта / Педагогіка”*
спеціальності *013 „Початкова освіта”*

Робоча програма „**Дитяча література**” підготовки ОС бакалаврів галузі знань „Освіта / Педагогіка”, ОПП 013 „Початкова освіта”.

Розробник – **Волошина Вікторія Валентинівна**, кандидат філологічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови та методики навчання

Протокол від “27” серпня 2020 року №1

Завідувач кафедри української мови та методики навчання

_____ (Семеренко Г.В.)

І. Опис дисципліни ПН09

Шифр

Дитяча література

назва дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни	Методи навчання і форми контролю	
Галузь знань (шифр, назва) 01 Освіта	Кількість кредитів – 3 ЄКТС	<i>Методи навчання</i> Лекції, семінарські заняття	
Спеціальність (код, назва) 013 Початкова освіта	Загальна кількість годин – 90		
Освітній рівень (бакалавр/магістр) Бакалавр	<i>Денна</i> 90 год.		<i>Заочна</i> 90 год.
	Лекції:		
Статус дисципліни (нормативна/вибіркова) нормативна	20		8
	Семінарські заняття:		
	10	2	
	Лабораторні заняття:		
Семестр IV сем.	-	-	
	Індивідуальна робота:		
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 2 год./тижд. 34 години - самостійна робота 56 годин	-	-	
	Самостійна робота:		
Мова навчання – українська	60	80	
Передумови навчання – шкільний курс вітчизняної і зарубіжної літератури	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
	1 / 2	1 / 8	
	Екзамен (письмовий) у IV сем.		
	<i>Форми поточного контролю</i> Модульні і підсумкова контрольні роботи		
	<i>Форма підсумкового контролю</i>		

Дистанційний курс за посиланням -

<https://moodle.npu.edu.ua/course/view.php?id=3779>

Мета і завдання навчальної дисципліни – засвоїти основні закономірності та етапи розвитку художньої свідомості в дитячій літературі XIX – XX ст.; засвоїти художньо-естетичні позиції провідних українських дитячих письменників цього періоду; наголосити на естетичній значимості, художній, пізнавальній цінності творів для дітей. Сприяти усвідомленню студентами місця і значення творчої особистості у літературному процесі; усвідомити специфіку розвитку дитячої літератури у взаємодії та послідовному функціонуванні творчих напрямів: романтизму, реалізму, модернізму; поглибити вміння студентів аналізувати художні твори різних жанрів, розширити їхні знання з історії українського народу XIX – XX ст..

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 90 годин, із них аудиторні заняття 34 год.: 20 год. – лекції, 10 год. – семінарські заняття, 60 год. – самостійна робота; 3 кредити ECTS.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Дитяча література» завершується складанням екзамену.

II. Основні результати навчання та компетентності, що вони формують:

Програма вивчення навчальної дисципліни „Дитяча література” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки 01 „Освіта / Педагогіка” напряму „Початкове навчання”, спеціальності 013 „Початкова освіта”.

II. 1. Предметом вивчення навчальної дисципліни є

- твори усної народної творчості – малі фольклорні форми: загадки, скоромовки, прислів'я, приказки, ігровий фольклор;
- казки, легенди, міфи;
- літературні казки українських та зарубіжних авторів;
- твори українських і зарубіжних письменників-класиків, що ввійшли в коло дитячого читання;
- твори сучасної дитячої української та зарубіжної літератури;
- дитяча періодика: газети і журнали;
- довідкова література: словники, довідники, енциклопедії для дітей.

II. 2. Міждисциплінарні зв'язки: методика викладання української мови, сучасна українська мова з практикумом, методика викладання російської мови, сучасна російська мова з практикумом.

II. 3. Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

Змістовий модуль 1. Дитяча література як предмет вивчення. Народнопоетична творчість для дітей. Давня література для дітей. Вступ. Зародження і розвиток дитячої літератури, що передбачає огляд особливостей історичного розвитку літератури для дітей, її видів і жанрів, значення курсу в системі підготовки майбутнього вчителя початкових класів.

Змістовий модуль 2. Історія розвитку української дитячої літератури (період нової літератури), де розглядається основні тенденції розвитку української дитячої літератури в XIX столітті.

Змістовий модуль 3. Історія розвитку української дитячої літератури (Період новітньої літератури) передбачає розгляд особливостей та умов розвитку української дитячої літератури в XX столітті. Багатство тематики, різноманітність жанрів творів дитячої літератури. Професійні дитячі письменники. Видання дитячої книги, періодичні видання в Україні. Літературні премії за видатні твори для дітей.

Періодизація української дитячої літератури XX століття:

- I-й період – 1917 – 1934 рр. – період становлення і утвердження української дитячої літератури XX століття;
- II-й період – 1935 – 1956 рр.;
- III-й період – 1957 – 1990 рр. – періоди розвитку української дитячої літератури;
- IV-й період – з 1990 року – розвиток української дитячої літератури на сучасному етапі.

Жанрова специфіка української дитячої літератури новітнього періоду розглядає найпопулярніші роди і види дитячої літератури: казка та казкова повість, сюжетний вірш, пейзажна лірика, віршоване оповідання, оповідання про тварин і природу, твори про школу (“шкільна повість”), пригодницькі та детективні повісті і романи, наукова фантастика, гумористичні твори. Літературні роди та жанри: епос; лірика; ліро-епос; драма (як рід).

II. 4. Вивчення курсу «Дитяча література» передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців, зокрема: опанування одним із важливих навчальних професійно-зорієнтованих предметів у системі підготовки вчителя початкових класів, який орієнтується в літературному процесі, зокрема в літературі, що створена для молодших школярів, яка враховує вікові особливості дітей, має важливе значення в естетичному і моральному становленні дитячої особистості.

Курс дитячої літератури формує національно свідому, морально орієнтовану особистість майбутнього вчителя. Твори кращих письменників у процесі вивчення їх студентами впливатимуть і на їхній морально-естетичний світогляд, збагачуватимуть їхню емоційно-оцінну діяльність, виховуватимуть в них бережливе ставлення до літературних надбань, мистецької спадщини народу, його культури, історії, мови, бажання передати ці скарби учням. Усвідомлення студентами змісту, структури, моральної проблематики програмових творів закладає основи для формування їхньої власної системи духовних цінностей та морального ідеалу.

Зміст курсу надасть допомогу майбутньому вчителю у професійній діяльності, допоможе йому формувати особистість дитини з її орієнтацією на моральні загальнолюдські цінності. Засобами мистецтва слова дитяча література допоможе вчителю формувати і збагачувати внутрішній світ дитини, позитивно впливати на її свідомість і підсвідомість, розвивати інтелект, творчі здібності, естетичні смаки.

Програмою передбачено вивчення художніх творів на хронологічно-тематичному принципі: з усім розмаїттям форм і жанрів – від найдавнішої народної календарно-обрядової поезії до сучасних, творів для дітей української та світової класики.

Основною метою є розвиток дитячої особистості засобами читацької діяльності, формування читацької компетентності молодших школярів, яка є базовою складовою комунікативної і пізнавальної компетентностей, ознайомлення учнів з дитячою літературою як мистецтвом слова, підготовка їх до систематичного вивчення курсу літератури в основній школі.

Читацька компетентність є особистісно-діяльнісним інтегрованим результатом взаємодії знань, умінь, навичок та ціннісних ставлень учнів, що набувається у процесі реалізації усіх змістових ліній предмета «Читання».

У процесі навчання відбувається становлення і розвиток якостей дитини-читача, здатної до самостійної читацької, творчої діяльності; здійснюється її мовленнєвий, літературний, інтелектуальний розвиток; формуються морально-естетичні уявлення і поняття, збагачуються почуття, виховується любов до мистецтва слова, потреба в систематичному читанні.

Вивчення курсу дитячої літератури здійснюється у двох аспектах: *теоретичному і практичному.*

Теоретичний аспект передбачає оволодіння знаннями про літературний процес, біографії та творчість дитячих письменників як вітчизняних, так і зарубіжних.

Практичний аспект пов'язаний з тим, щоб допомогти студентам оволодіти вміннями аналізу літературних творів, здійснювати творчий пошук, розвивати мислення.

Мета курсу – формування в майбутніх учителів початкової школи знання літературного процесу, проблематики творів для дітей, їхніх художніх особливостей та виховного значення, уміння використовувати отримані знання у професійній діяльності; сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості майбутнього вчителя в сучасному світі; формування і утвердження гуманістичного світогляду особистості майбутнього вчителя, розуміння ним національних і загальнолюдських цінностей; виховання національно свідомого вчителя – громадянина України.

Завдання курсу:

- сприяти засвоєнню основних етапів розвитку дитячої літератури та найважливіших фактів літературного процесу; змісту, структури, художніх особливостей творів для дітей;
- формувати у студентів уміння сприймати літературний твір для дітей як явище мистецтва слова;
- розвивати загальну освіченість, інтелект студентів для роботи в професійній педагогічній сфері;
- розвивати естетичні смаки, інтерес до художнього слова, духовної спадщини народу;
- сприяти засвоєнню відомостей про загальний розвиток літературного процесу, про письменника як людську особистість та його творчість для дітей, розуміння її місця у світовій та вітчизняній культурі;
- формувати гуманістичний світогляд, розвивати духовний світ, утверджувати загальнолюдські морально-етичні ідеали;
- розвивати творчі та комунікативні здібності студентів, їхнє самостійне мислення.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на **засвоєнні знань** із таких питань: етапи розвитку літератури для дітей, проблематика творів для дітей, художні особливості, виховне значення літературної спадщини для формування дитячої особистості.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти набувають таких **умінь та навичок**:

- уміння аналізувати твори для дітей, аргументувати власні судження;
- уміння компетентно орієнтуватися в інформаційному, зокрема літературному просторі;
- уміння застосовувати здобуті знання у своїй професійній діяльності вчителя початкових класів.

Загальні компетентності:

- здатність до аналізу та синтезу;
- уміння застосовувати знання на практиці;
- планування та розподіл часу;
- застосування базових знань професії на практиці;

- усне та письмове спілкування рідною мовою;
- знання другої мови;
- навички роботи з ПК;
- дослідницькі вміння;
- здатність до самонавчання;
- навички роботи з інформацією;
- уміння самокритики та критики;
- здатність адаптуватися до нових ситуацій;
- здатність генерувати нові ідеї (творчість);
- міжособистісні уміння;
- робота в команді;
- дотримання етики;
- воля до успіху;
- ініціативність та дух підприємництва.

III. Примірний тематичний план

№ п/п	Назви теоретичних блоків	Всього	Аудиторних	Лекції	Семінарські	Самостійна робота
Модуль I						
1.	<i>Дитяча література як предмет вивчення. Народнопоетична творчість для дітей. Давня література для дітей</i>					
1.1.	Вступ. Зміст і завдання курсу. Український фольклор і його вплив на розвиток дитячої літератури (аудиторно).	5	1	1		4
1.2.	Міфи народів світу (єгипетські, китайські, слов'янські, грецькі). Українські міфи, легенди, перекази, притчі, що ввійшли в коло дитячого читання. Біблійні легенди (аудиторно / дистанційно).	9	3	2	1	6
1.3.	Становлення нової української дитячої літератури, загальні тенденції розвитку (аудиторно).	5	1	1		4
Модуль II						
2.	<i>Історія розвитку української дитячої літератури (період нової літератури).</i>					

2.1.	Основні тенденції розвитку української дитячої літератури в XIX столітті (аудиторно).	3	1	1		2
2.2.	Поетичні жанри дитячої літератури XIX – поч. XX століття (аудиторно / дистанційно).	9	3	2	1	6
		9	3	2	1	6
2.3.	Українська літературна казка. Літературні казки народів світу (аудиторно / дистанційно).	9	3	2	1	6
2.4.	Жанр байки в українській дитячій літературі (аудиторно/ дистанційно).	7	3	2	1	4
2.5.	Прозові жанри дитячої літератури XIX – поч. XX ст. Прозова світова дитяча класика XX ст. (аудиторно / дистанційно).	4				4
Модуль III						
3.	<i>Українська дитяча література (період новітньої літератури) XX століття. Тематика, різноманітність жанрів</i>					
3.1.	Періодизація української дитячої літератури XX століття. Загальні тенденції розвитку української дитячої літератури новітнього періоду (аудиторно).	4	2	1	1	2
		9	3	2	1	6
3.2.	Прозові жанри новітньої світової та української дитячої літератури (аудиторно / дистанційно).	7	3	2	1	4
3.3.	Поетичні жанри новітньої української та світової дитячої літератури (аудиторно / дистанційно).	7	3	2	1	4
3.4.	Видання дитячої книги, періодичні видання в Україні. Літературні премії за видатні твори для дітей (аудиторно).	3	1		1	2
Всього		90	34	20	10	60

IV. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Основні риси дитячої літератури

- Дитяча література – органічна частина всієї художньої літератури: спільність історичного розвитку, творчих методів та ідейної спрямованості, жанрів, тематики, художніх засобів літератури для дітей і дорослих.
- Українська дитяча література – частина світової літератури для дітей.
- Визначення дитячої літератури.
- Своєрідність дитячої літератури і літератури для дитячого читання.
- Особливості дітей різного віку та врахування їх у формуванні кола дитячого та юнацького читання.
- Висвітлення в літературі для дітей специфічних “дитячих” тем: дитинства, школи, виховання, моральних цінностей тощо.
- Роль дитячої літератури у духовному розвитку школярів, у збагаченні уявлень і знань дітей про світ.
- Зв’язок дитячої літератури з вихованням (з педагогікою, психологією – віковою, дитячого сприйняття художнього твору, дитячої творчості).
- Найпопулярніші роди і види дитячої літератури: казка та казкова повість, сюжетний вірш, пейзажна лірика, віршоване оповідання, оповідання про тварин і природу, твори про школу (“шкільна повість”), пригодницькі та детективні повісті і романи, наукова фантастика, гумористичні твори.
- Характерні риси літератури для дітей та юнацтва.
- Вимоги до мови художніх творів, що призначені для дитячого читання.
- Особливості дитячої книги, її оформлення. Дитячі періодичні видання.
- Наукове дослідження і вивчення дитячої літератури.

Основи теорії літератури

- Вступ. Поняття про пропедевтику.
- Відомості про художній твір: тема та ідея; зміст і форма; композиція, сюжет. Літературні роди та жанри: епос; лірика; ліро-епос; драма (як рід).
- Основи віршування.
- Мова художнього твору: особливості мови художнього твору; засоби образності мови: фонетичні, лексичні, синтаксичні.

Дитячий фольклор і усна народна творчість

- Термін “дитячий фольклор”.
- Походження фольклору. Усна народна творчість як вияв мрій і сподівань народу. Вивчення і збирання фольклору.
- Різноманітність жанрів і видів, багатство та поетичність мови фольклорних творів.
- Образи позитивних героїв у народній творчості та майстерність їх змалювання.
- Міфи і легенди давніх українців. Проявлення міфологічної свідомості в українському фольклорі, творах української літератури
- Обрядова поезія і дитячий фольклор.
- Колядки, щедрівки, веснянки у дитячому житті.

- Джерела, виникнення і розвиток дитячого фольклору, його ідейно-художнє багатство і виховне значення.

Жанри дитячого фольклору

- Колискові пісні. Спільність колисанок із замовляннями.
- Тематична й сюжетна різноманітність колискових пісень.
- Персоніфіковані образи Сну й Дрімоти, образ Кота у колискових піснях. Пестушки та утішки. Забавлянки, заклички й примовки. Прозивалки. Небилиці. Дразнилки. Жарти. Мирилки.
- Лічилки. Ігровий дитячий фольклор.
- Малі фольклорні жанри (прислів'я, приказки, загадки, скоромовки), їхнє ідейно-тематичне багатство, художня своєрідність, педагогічна цінність.
- Народні пісні у житті дитини (пісні про працю, природу, жартівливі, історичні пісні тощо), їхнє виховне значення.
- Народні казки у дитячому читанні. Види народних казок, їхня проблематика. Видатні українські письменники про народну казку, її виховну та пізнавальну цінність.
- Казки про тварин. Походження, дійові особи, найпопулярніші сюжети, особливості композиції, художньо-образна система казок.
- Казки про тварин як засіб морального й естетичного виховання дітей.
- І.Я.Франко про специфіку і значення українських народних казок у формуванні дитячого світогляду.
- Українські народні казки про тварин. Чарівні, або фантастичні казки. Героїчні казки. Походження й характерні особливості цих видів казок: захоплюючий сюжет, яскравість картин, поєднання реального й фантастичного, традиційні композиційні елементи та художні засоби народних казок, чарівні предмети, герої, їх мужні характери і вчинки. Традиційні образи й мотиви українських народних казок – чарівних та героїчних.
- Соціально-побутові казки. Прославлення мудрості і справедливості народу. Картини праці, народного побуту. Гумор в побутових казках. Типовість образів. Виразність мови. Національна своєрідність соціально-побутових казок. Позитивні та негативні герої казок. Виховне значення казок.
- Народні перекази і легенди про походження рослин, тварин, гір, рік, урочищ, їхній зв'язок із назвами місцевостей.

V. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕНУ)

1. Окреслити завдання курсу дитячої літератури. Обґрунтувати специфічні особливості дитячої літератури.
2. Обґрунтувати принципи аналізу художнього твору.
3. Розкрити особливості народнопоетичної творчості для дітей.
4. Визначити складові частини дитячого фольклору.
5. Визначити жанрові різновиди пісенного фольклору.
6. Обґрунтувати специфіку малих фольклорних жанрів: прислів'їв, приказок, скоромовок, лічилок та ін.
7. Окреслити жанрові особливості та основні види казок.

8. Визначити особливості зародження і формування дитячої літератури.
9. Визначити художні особливості давньої української літератури для дітей.
10. Проаналізувати поетичні твори Г. Сковороди, що увійшли до кола дитячого читання.
11. Окреслити основні тенденції зародження і формування нової української дитячої літератури.
12. Визначити художні особливості байок Л. Глібова.
13. Визначити тематичну різноманітність віршів Олени Пчілки.
14. Визначити своєрідність змалювання героїв оповідань та казок Олени Пчілки.
15. Дати характеристику творам для дітей Лесі Українки.
16. Окреслити художні особливості творів Олександра Олеся.
17. Проаналізувати казки для дітей Олександра Олеся.
18. Окреслити мотиви лірики для дітей Олександра Олеся.
19. Окреслити жанрове розмаїття творів Марійки Підгірянки.
20. Визначити тематику віршів Марійки Підгірянки.
21. Проаналізувати безконечні казочки, загадки для дітей Марійки Підгірянки.
22. Проаналізувати збірку казок І. Франка «Коли ще звірі говорили».
23. Проаналізувати поетичну збірку для дітей Ліни Костенко «Бузиновий цар».
24. Окреслити стилістичні особливості поезій Ліни Костенко.
25. Окреслити художні особливості пейзажної лірики Д. Павличка.
26. Дати оцінку поетичним творам для дітей Д. Павличка.
27. Проаналізувати жанрово-тематичні особливості поезій М. Вінграновського.
28. Визначити художні особливості казок для дітей В. Сухомлинського.
29. Провести ідейно-тематичний аналіз оповідань В. Сухомлинського.
30. Обґрунтувати принципи формування у дітей моральності, доброти через сприйняття навколишнього світу в оповіданнях В. Сухомлинського.
31. Проаналізувати оповідання про взаємини людини і природи В. Сухомлинського.
32. Основні мотиви і образи поетичних творів Т. Шевченка, популярних у дитячому читанні.
33. Марко Вовчок – основоположник української прози для дітей.
34. Різноманітність жанрів у творчості письменниці.
35. Талановитий письменник-педагог. Різноманітність жанрів, в яких працював Л. Глібов: байки, загадки, ліричні поезії, пісні, акровірші.
36. Місце байки у творчості Л. Глібова. Байки письменника у дитячому читанні.
37. Виховне і пізнавальне значення творів Л. Глібова для дітей.
38. Роль І. Франка у розвитку української дитячої літератури.
39. Олена Пчілка. Творчість для дітей: вірші, байки, оповідання, казки, п'єси.
40. Гумористичні твори О. Вишні. Смішинки, жарти, скоромовки.

41. Проблематика сучасної української літератури. Різноманітність жанрів у сучасній літературі.
42. Сучасна літературна казка та казкова повість.
43. Твори пригодницького характеру, науково-фантастичні, детективні, історичні твори.
44. Драматичні твори для дітей та юнацтва.
45. Тематика творів для дітей.
46. Різноманітність поетичних жанрів, у яких працювала Марійка Підгірянка: вірші, загадки, пісні.
47. Павло Тичина. Основні жанри творів поета для дітей: ліричні вірші, поетичні мініатюри, віршовані оповідання, казки, поеми.
48. Поезія М.Рильського у дитячому читанні.
49. Багатство жанрів і тематики творів Н.Забіли.
50. Іван Багмут. Цікаві сюжети, теплий гумор у творах письменника.
51. Микола Трубляїні. Майстер пригодницького жанру.
52. Педагогічна діяльність О.Іваненко. Жанрова розмаїтість творчості письменниці (казки, оповідання, нариси, повісті, романи, кіносценарії, спогади).
53. Творчість В.Нестайка. Твори пригодницького характеру. Жанрова розмаїтість творів письменника.
54. Основні мотиви поезії М.Познанської. Вірші для молодших школярів.
55. Поетичність, образність мови творів Д.Павличка.
56. Дмитро Білоус. Гумористичні та сатиричні віршовані оповідання для дітей.
57. Гумористичні твори О.Вишні.
58. Створення дитячої драматургії. Поява дитячого театру.
59. Казки Марка Вовчка. Мотиви народних казок у творах письменниці.
60. Жанр літературної казки у творчості І.Франка.
61. Казки Олени Пчілки.
62. Жанр казки у творчості Лесі Українки.

VI. ПРОМІЖНИЙ КОНТРОЛЬ – ТЕСТУВАННЯ

Термінологія

- I.** Дитяча література, специфіка, джерела; дитячий фольклор, легенди, перекази, скоромовки, коліскові, лічилки, забавлянки, пісні, прислів'я, приказки, казки; давня література.
- II.** Сюжет, композиція, тема, ідея, позасюжетні елементи, епілог, пролог, відступи, описи, епос, роман, повість, оповідання, новела, поема, байка, драма, трагедія, комедія, лірика, пейзажна лірика, філософська лірика, інтимна лірика, громадянська лірика; фольклор народів світу, міфи, епоха Відродження, віршовані азбуки, «низькі» теми і образи, фантастика і реалізм казок, нарис.
- III.** Нова дитяча література, тенденції розвитку, літературна казка, фольклорні мотиви, автобіографічні твори, дитячі журнали, дитяча періодика, історичні твори, літературна критика.
- IV.** Новітня література, періодизація, пригодницька література, науково-фантастична література, театр, інсценівка, видавництво, віршована казка, природнича казка, балада, гумористичні твори, смішинки, жарти, билиці, літературні загадки, літературні лічилки, літературні пісні-ігри, шкільна повість,

гумористичні та сатиричні віршовані оповідання, драматична поема, казкова повість.

VII. Самостійна робота

Відповідно до чинних положень про організацію навчального процесу, самостійна робота майбутнього магістра є однією з форм організації навчання, основною формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових за розкладом навчальних занять час.

Загальні завдання для виконання:

- Вивчення окремих тем, передбачених для самостійного опрацювання.
- Підготовка реферату на визначену тему.
- Написання тексту лекції (тема дається викладачем).
- За завданнями викладача побудова планів-конспектів уроків з використанням відповідних методів, прийомів та форм роботи.

Гаслом самостійної роботи студента має бути: «Я навчусь!», замість – «Мене навчать!..» Відповідно до чинних положень про організацію навчального процесу, самостійна робота студента є однією з форм організації навчання, основною формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять за розкладом.

Універсальною та найбільш поширеною формою СРС буде робота з конспектами, книгами, методичними розробками, посібниками, підручниками з нормативною періодичною чи монографічною науковою літературою з веденням записів чи конспектуванням необхідного матеріалу.

З сучасних засобів навчання, у т.ч. самопідготовки, будуть опорні конспекти лекцій, комп'ютерні навчальні програми, Інтернет, плани практичних занять, інтегровані підручники.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Виписати основні поняття з теорії літератури та укласти словник термінів : *«дитяча література», «персонаж», «дитячий фольклор», «колискові пісні», «календарно-обрядовий цикл», «малі фольклорні жанри», «казка», «оповідання», «тема твору», «байка», «літературна казка», «аналіз художнього твору», «роди літератури», «художній образ», «дитяча періодика», «композиція художнього твору», «сюжет художнього твору», «мова автора», «мова персонажа», «легенда», «біблійна легенда», «пісенний фольклор», «автобіографічний художній твір», «головний герой художнього твору», «поезія», «художній твір», «науково-фантастичний художній твір», «повість», «соціально-побутова казка», «чарівна або фантастична казка».*
2. Теми доповідей:
  - «Специфіка літератури, адресованої дітям».
  - «Основні літературознавчі поняття».
  - «Література для дітей у контексті сучасної літературної освіти».
  - «Казка народна і казка літературна: спільні та відмінні риси».
  - «Пейзажна лірика Т. Шевченка».
  - «Дитяча тематика у творчості Олени Пчілки та Лесі Українки».
  - «Життя і творчий шлях Олександра Олеся».

- «Художній світ Марійки Підгірянки. Життєвий і творчий шлях письменниці. Загадки для дітей».
  - «Природа – колиска дитячої думки, школа мислення (творчість Василя Сухомлинського, різноманітність тематики оповідань В. Сухомлинського)».
  - «Формування у дітей моральності, доброти через сприйняття навколишнього світу (творчість Василя Сухомлинського)».
  - «Казковий світ В. Сухомлинського».
  - «Становлення дитячої особистості художніх творах В. Сухомлинського».
  - «Психолого-реалістична проза і казки Григора Тютюнника».
  - «Особливості пригодницької прози Всеволода Нестайка».
  - «Новаторство у літературі для дітей В. Нестайка».
3. Знати напам'ять зразки малих фольклорних жанрів.
  4. Навчитися розповідати казки.
  5. Підготувати повідомлення «Історія розвитку казки в зарубіжній літературі».
  6. Зробити ідейно-художній аналіз творів (на вибір) Марка Вовчка, Б.Грінченка та М. Коцюбинського.
  7. Проаналізувати (на вибір) одну казку І Франка.
  8. Зробити ідейно-художній аналіз казки «Біда навчить» Лесі Українки.
  9. Підготувати повідомлення «Українські письменники – лауреати літературної премії ім. Лесі Українки»

VIII. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

IX. Рекомендована література

1. Агеєва В. Поетеса зламу століть. Творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації / В. Агеєва. – К., 1999.
2. Антологія української літератури для дітей. – К.: Веселка, 1994.
3. Байка про байку [Текст] // Дзвінок з минулого: вірші, оповідання, казки, байки, загадки, приповідки / упоряд., заг. ред., передм. та примітки В. Лучка. – К., 1991. – С. 179-186.

4. Бріцина О. Ю. Українська народна соціально-побутова казка: (Специфіка та функціонування) / О. Ю. Бріцина. – К.: Наукова думка, 1989.
5. Галич О., Теорія літератури: Підручник / О. Галич, В. Назарець Є. Васильєв – К., 2001.
6. Кіліченко Л. М. Українська дитяча література / Л. М. Кіліченко. – К.: Вища школа, 1988. – 263 с.
7. Качак Т. Б. Література для дітей і дитяче читання у контексті сучасної літературної освіти: збірник науково-методичних статей / Т. Б. Качак. – Івано-Франківськ: Тіповіт, 2013 – 132 с.
8. Качак Т. Літературна освіта в Україні: промоція дитячої книги і читання / Тетяна Качак // Література. Діти. Час: Вісник центру дослідження літератури для дітей та юнацтва. Вип. 4. – Рівне: Дятлик М., 2013. – С. 239-246.
9. Качак Т. Б. Методика аналізу художніх текстів у процесі вивчення курсу «Зарубіжна дитяча література»: проблеми і перспективи / Т.Б. Качак // Викладання зарубіжної літератури: Проблеми та досягнення. Султанівські читання: Збірник статей. / Відп. ред. В.Г. Матвійшин. – Івано-Франківськ, 2010. – Випуск 1. – С. 48-57.
10. Краснова Л. До проблеми аналізу та інтерпретації художнього твору / Л. Краснова. – Дрогобич, 1997.
11. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства: [монографія] / Н. Х. Копистянська. – Львів: ПАІС, 2005. – 368 с.
12. Крупа М. Лінгвістичний аналіз художнього тексту: посібник [для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів] / М. Крупа. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 432 с.
13. Лісовський А. Вивчення художнього твору в його літературно-естетичній цілісності / А. Лісовський // Українська мова і література в школі. – 2001. – № 5. – С. 20-23.
14. Літературознавча енциклопедія: у 2-х томах. / [авт.-укладач. Ю. Ковалів]. – К.: ВЦ «Академія», 2007.
15. Марко В. Аналіз художнього твору: навч. посіб. / В. П. Марко. – К.: Академвидав, 2013. – 280 с.
16. Мірошніченко Л. Ф., Мірошникова Н. О. Шляхи аналізу художнього тексту: класифікація, стисла характеристика (У шкільній практиці. У сучасному літературознавстві) / Л. Ф. Мірошніченко, Н.О. Мірошникова // Всесвітня література у середніх навчальних закладах України. – 2001. – № 5. – С. 15-17.
17. Літературознавчий словник-довідник / Р. Г. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997.
18. Українська дитяча література: Хрестоматія. – К.: Вища школа, 2002.

**Х. ЛІТЕРАТУРА ФОНДУ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

Арзамасцева И.Н., Николаева С.А. Детская литература : учебное пособие для студ.учрежд.высш.проф.образования, обуч. по направ. Подгот. «Педагогическое образование» (профиль «начальное образование»).-9-е изд. . стернотип.-Москва : Академия	2013
Детская литература: Учеб. пособие для уч-ся пед. уч-щ по спец №03.08 «Дошкольное воспитание» / В.П.Аникин и др.: Под ред. Е.Е.Зубаревой.-М.: Просвещение	1989
Детская литература : Учеб. пособие для уч-ся школьных отделений пед. уч-щ / Под ред. А.В.Герновского.-М.: Просвещение	1977
Детская література. Выразительное чтение : Практикум : учебные пособие для студ.сред.проф.учеб.заведений / под. ред.. Т.В.Рыжовой.-Москва : Академия	2007
Дитяча література: Навч. посібник для студ. дошк. Відділень пед. ін-тів/ Ред. Д.М.Білецький та ін.-К.: Рад. Шк.	1967
Зарубежная детская литература: Учеб. пособие для студ. сред. и высш. пед. учеб. заведений Н.В.Будур и др.-М.: Академия	2000 1998
Зарубежная детская литература : Учебник для ин-тов культуры/ Сост. И.С.Чернявская.-М.:Просвещение	1982 1974
Зарубежная литература для детей и юношества: Учебник для ин-тов культуры/ Под ред. Н.К.Мещеряковой, И.С.Чернявской.-М.:Просвещение	1989
Качак Т. Б., Круль Л. М. Зарубіжна література для дітей : підручник для студ. вищ. навч. закладів.-Київ : Академвидав	2014
Кіліченко Л.Н. Українська дитяча література: Навч. посібник.-К.: Вища шк.	1988 1979
Русская литература для детей : Учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений/ Под ред. Т.Д.Полозовой.-М.: Академия	1998
Советская детская литература: Учеб. пособие для библиотек ин-тов культуры и пед.вузов/ Под ред. В.Д.Разовой.-М.: Просвещение	1978
Українська дитяча література: Навч. посібник для учнів пед. уч-щ з спец №2001 «Викладання у початкових класах загальноосвітньої школи» / За ред. Л.М.Кіліченко.-К.:Вища шк.	1984
Чернявская Я.А., Розанов И.И. Русская детская литература: Учеб. пособие для студ. фак-тов педагогики и методики начального обучения пед. ин-тов.- Минск: Выш.шк.	1984
Богданець-Білокаленко Н.І. Українська дитяча література: маловідомі твори українських письменників 2 пол. 19 ст.- 1 пол. 20 ст.: Навч. посібник.-2-ге вид., доп і перероб.-К.: Слово	2009
Детская литература: Хрестоматия : Учеб. пособие для пед. уч-щ по спец.№2001 « Преподавание в начальных классах общеобраз. Шк.» / сост А.В. Дановский.-М.: Просвещение	1978
Детская литература: Хрестоматия: Учеб. пособие для студ. пед. ин-тов по спец. №2101 «Русский язык и литература» / Сост.Я.Д.Чернявская, Г.В.Регушевская.-М.: Просвещение	1987 1980
Дитяча література. Твори українських письменників 2 половини 20-початку ХХІ століть: Навчальний посібник/ Упоряд. Н.І.Богданець-Білокаленко.-К.: Слово	2011
Українська дитяча література: Антологія /Упоряд. Л.П.Козачок.- К.	2002

Українська дитяча література: Хрестоматія/ Упоряд. П.В. Вовк, В.С.Савенко.-К.: Вища шк	1976
Українська дитяча література: Хрестоматія: Навч. посібник для студ. вищих пед. навч.закладів 1-2 рівнів акредитації/ Вступ. Ст. та упоряд. Л.П.Козачок.-К.: Вища шк.	2002
Українська дитяча література: Хрестоматія: У 2-х ч.: Навч. посібник для студ. пед. ін-тів спец.»Українська мова і література» /Упоряд. І.А. Луценко, А.М.Подолинний.-К.	1992
Українська дитяча література: Хрестоматія критичних матеріалів / Упоряд. Ф.Х.Гурвич, В.С.Савенко.-К.: Вища шк.	1969 1962
Українська література для дітей: Хрестоматія: Навч. посібник/ Упоряд. О.О.Гарачковська.-К.: Академія	2011
Хрестоматія для дітей старшого дошкільного віку/ Сост. Р.И.Жуковская, Л.А. Пенъевская.-М.: Просвещение	1983
Хрестоматія з української дитячої літератури: Навч. посібник / упоряд. П.В.Вовк, В.С.Савенко.-К.: Рад.шк.	1964